

484.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ**

z dnia 3 października 1935 r.

w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu, Spraw Wewnętrznych, Spraw Wojskowych, Skarbu, Rolnictwa i Reform Rolnych, Komunikacji oraz Poczty i Telegrafów o robotach wzbronionych młodocianym i kobietom.

Na podstawie art. 4 i 20 ustawy z dnia 2 lipca 1924 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 636), w brzmieniu ustawy z dnia 7 listopada 1931 r. w sprawie zmian i uzupełnień niektórych postanowień ustawy z dnia 2 lipca 1924 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet (Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 773), zarządzam co następuje:

§ 1. (1) Zatrudnienie młodocianych jest wzbronione przy robotach, wymienionych w załączonym spisie robót wzbronionych młodocianym (załącznik Nr. 1), a zatrudnienie młodocianych kobiet wzbronione jest ponadto przy robotach, wymienionych w spisie robót wzbronionych kobietom (załącznik Nr. 2); zatrudnienie kobiet jest wzbronione przy robotach, wymienionych w załączonym spisie robót wzbronionych kobietom (załącznik Nr. 2).

(2) Zakaz pracy przy robotach, określonych dla poszczególnych gałęzi pracy, odnosi się również do takich samych robót, wykonywanych jako pomocnicze w zakładach pracy, należących do innych gałęzi pracy.

§ 2. (1) Minister Opieki Społecznej może zezwolić na zatrudnienie młodocianych przy robotach wzbronionych w poszczególnych gałęziach pracy lub kategoriach zakładów pracy celem odbycia nauki zawodowej.

(2) W razie stwierdzenia przez obwodowego inspektora pracy, że warunki pracy w danym zakładzie pracy nie zabezpieczają dostatecznie życia i zdrowia młodocianych, inspektor ten występuje w drodze służbowej do Ministerstwa Opieki Społecznej z wnioskiem o uchylenie zezwolenia w stosunku do danego zakładu.

§ 3. Minister Opieki Społecznej może w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych w przypadkach, gdy tego wymaga interes obrony Państwa, uchylić czasowo niektóre z ograniczeń, zawartych w załączonych spisach robót wzbronionych.

§ 4. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w 6 miesięcy po dniu ogłoszenia.

(2) Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego traci moc rozporządzenie z dnia 29 lipca 1925 r. o spisie robót, wzbronionych młodocianym i kobietom (Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 558).

Minister Opieki Społecznej: *Jerzy Paciorkowski*

Załącznik Nr. 1 do rozporządzenia Min.
Op. Społ. z dnia 3 października 1935 r. (poz. 484).

SPIS ROBÓT WZBRONIONYCH MŁODOCIANYM.

I. Dział ogólny.

1. Roboty w temperaturze stałej:
  - a) w pomieszczeniach o wilgotności względnej do 50% — powyżej 32°,
  - b) w pomieszczeniach o wilgotności względnej, przekraczającej 50% — powyżej 25°.
2. Roboty z ołowiem, jego stopami i związkami, z wyjątkiem stosowania stopów w postaci nierozdrobnionej, zawierających mniej niż 10% ołowiu oraz z wyjątkiem lutowania na otwartym powietrzu.
3. Roboty z rtęcią, jej związkami i z ortęcia-
mi (amalgamatami), z wyjątkiem robót w laborator-
jach badawczych.
4. Roboty, przy których pracownicy narażeni są na działanie promieni Roentgena, lamp kwarcowych i ciał radioaktywnych.
5. Obsługa lamp z paliwem łatwopalnym lub wybuchowym, jak: benzyna, acetylen, spirytus, z wyjątkiem robót lampiarzy w górnictwie, określonych pod liczbą 21.
6. Obsługa urządzeń i naczyń pod ciśnieniem powyżej 0,5 atmosfery nadciśnienia.
7. Obsługa kotłów parowych i ich urządzeń dodatkowych, z wyjątkiem robót przy czyszczeniu kotłów ochłodzonych.
8. Obsługa generatorów gazowych i ich urządzeń do regeneracji i rekuperacji ciepła.
9. Obsługa silników, z wyjątkiem obsługi silników o mocy do 2 koni mechanicznych przez młodocianych powyżej lat 17.
10. Roboty przy urządzeniach i przewodach elektrycznych, w których napięcie przekracza 250 woltów; ponadto młodocianym do lat 16: obsługa i naprawa urządzeń i przewodów elektrycznych, w których napięcie przekracza 100 woltów prądu stałego lub 50 woltów prądu zmiennego.
11. Obsługa pędni na całej przestrzeni jej umieszczenia od silnika do przystawek, przenoszących ruch na maszyny robocze, włącznie; związane z obsługą pędni roboty, jak: smarowanie i czyszczenie części pędnych, nakładanie i zrzucanie pasów, lin, łańcuchów i taśm oraz ich naprawianie i zszywanie przed zdjęciem z kół i wałów obrotowych; naprawa pędni lub jej części.
12. Roboty przy ustawianiu, naprawie, czyszczeniu i smarowaniu dźwigów w miejscu ich używania; obsługa dźwigów towarowych i fabrycznych. Zakaz ten nie dotyczy obsługi dźwigów, znajdujących się na statkach, wykonywanej przez młodocianych mężczyzn.
13. Dźwiganie, przenoszenie, przesuwanie i przewożenie ciężarów:
  - A. Dźwiganie, przenoszenie i przesuwanie ciężarów:
    - 1) młodocianym obu płci do 16 lat — ponad 10 kg;
    - 2) młodocianym mężczyznom od 16 do 18 lat — ponad 25 kg;
    - 3) młodocianym kobietom od 16 do 18 lat — ponad 15 kg;

4) po pochylniach — ponad połowę ciężarów, określonych pod punktami 1, 2 i 3.

B. Przewożenie ciężarów na wózkach, poruszanych ręcznie po szynach lub powierzchni twardej, gładkiej i równej:

1) młodocianym do 16 lat;

2) młodocianym mężczyznom od 16 do 18 lat — ponad 400 kg (wraz z wagą wózka) na osobę;

3) młodocianym kobietom od 16 do 18 lat — ponad 300 kg (wraz z wagą wózka) na osobę.

C. Przewożenie ciężarów na taczkach lub wózkach, poruszanych ręcznie, poza przypadkami, określonymi pod literą B.:

1) młodocianym do 16 lat;

2) wszystkim młodocianym pod górę lub na terenie, na którym koła wrzynają się w grunt;

3) młodocianym mężczyznom od 16 do 18 lat:

a) na taczkach — ponad 50 kg (wraz z wagą tacek),

b) na wózkach — ponad 100 kg (wraz z wagą wózka) na osobę;

4) młodocianym kobietom od 16 do 18 lat:

a) na taczkach — ponad 30 kg (wraz z wagą tacek),

b) na wózkach — ponad 60 kg (wraz z wagą wózka) na osobę.

Normy, zawarte w punktach A. i C., nie mają zastosowania do mleczarni wiejskich, przerabiających dziennie mniej niż 1.000 litrów mleka.

14. Roboty w zagłębieniach, których szerokość jest mniejsza niż dwukrotna głębokość, z wyjątkiem robót w zagłębieniach do 1^{1/2} metra, obudowanych.

15. Obsługa pił tarczowych i taśmowych.

16. Maszynowe szlifowanie i polerowanie, o ile niema skutecznych miejscowych urządzeń odpylających.

17. Wyrób i stosowanie pokostów, lakierów i farb, zawierających szkodliwe dla zdrowia składniki; usuwanie takich farb i lakierów z przedmiotów, niemi pokrytych.

18. Malowanie i lakierowanie metodą natryskową, o ile niema skutecznych urządzeń miejscowej wentylacji wyciągowej.

19. Zbieranie, sortowanie i pakowanie szmat.

20. Oczyszczanie urządzeń, służących do odprowadzania lub zbierania pyłów oraz szkodliwych dla zdrowia par i gazów.

II. Górnictwo.

21. Roboty pod ziemią, z wyjątkiem następujących robót dla młodocianych mężczyzn ponad 17 lat:

1) wartowników drzwi, regulujących wentylację podziemną,

2) wozaków, przewożących wózki kopalniane po drogach z upadem, nieprzekraczającym 0,01,

3) lampiarzy z wyłączeniem drobiazgowości karbidu i rozlewania benzyny,

4) smarowaczy wózków,

5) roznosicieli wody i gońców.

22. Roboty nadziemne przy budowie i pogłębianiu szybów oraz roboty wiertnicze.

23. Przewóz i przenoszenie materiałów wybuchowych oraz roboty przy ich użyciu.

24. Roboty hamowaczy i sygnalistów.

25. Roboty w kamieniołomach i w kopalniach odkrywkowych.

26. Kopanie w bagnistym gruncie przy wydobywaniu torfu.

27. Roboty w obrębie rygu wiertniczego w przemyśle naftowym.

III. Przemysł mineralny.

28. Następujące roboty w cegielniach, w fabrykach porcelany, fajansu i w innych fabrykach ceramicznych: kopanie, ładowanie surowców i ich wywóz ręczny z miejsca wydobywania; narzucanie gliny na krajalnicę (sznajder); rozdrabnianie i mieszanie surowców; ręczne formowanie cegieł, płyt i fasowników ceramicznych; obsługa pieców do wypalania i roboty wewnątrz gorących pieców; przygotowywanie polewy; polewanie i roboty z wyrobami pokrytymi niewypaloną polewą; malowanie na wyrobach ceramicznych (porcelanie, fajansie, i t. p.) przy stosowaniu farb, zawierających: ołów, rtęć, arsen i inne trujące składniki; zamiatanie pomieszczeń i oczyszczanie niewypalonych wyrobów fajansowych z kurzu.

29. Następujące roboty w hutach szklanych, w fabrykach wyrobów szklanych, w szlifierniach szkła i przy wytrawianiu szkła: roboty z surowcami, odpadkami szklanymi i stłuczkami; obsługa pieców do wytapiania i odpuszczania szkła; wydmuchiwanie szkła z robotami bańkarzy włącznie oraz roboty na pomoście pieca hutniczego; odlewanie szkła; wytwarzanie i stosowanie fluorowodoru; roboty przy dmuchawkach piaskowych; szlifowanie na sucho bez mechanicznego napędu; szlifowanie na sucho z mechanicznym napędem, o ile niema skutecznych miejscowych urządzeń odpylających; wyrób przedmiotów z gliny ogniotrwałej dla potrzeb huty; malowanie na szkłe przy stosowaniu farb, zawierających: ołów, rtęć, arsen i inne trujące składniki.

30. Obsługa pieców wapiennych i gipsowych, mielenie i przesiewanie wapna i gipsu.

31. Przy wyrobie cementu: obsługa pieców do wypalania, łamaczy i młynów; odważanie i pakowanie cementu.

32. Tłuczenie kamieni i ich obróbka na sucho.

IV. Hutnictwo i przemysł metalowy.

33. Obsługa pieców metalurgicznych i pieców do obróbki termicznej metali, jak topienie, uszlachetnianie, hartowanie, podgrzewanie; roboty w walcowniach metali na gorąco; czyszczenie odlewów przy pomocy dmuchawek piaskowych.

34. Roboty w hutach ołowiu i w prażalniach rudy ołowianej.

35. Roboty w hutach cynku, w prażalniach rudy cynkowej, przy wyrobie tlenku cynku i przy elektrolitycznym otrzymywaniu cynku.

36. Odlewnictwo mosiądzu i bronzu.

37. Obsługa pras, tłoczarek, obrabiarek i nożyc do obróbki metali o napędzie nożnym niemechanicznym oraz obsługa wszelkich pras, tłoczarek, obrabiarek i nożyc, niedostatecznie zabezpieczonych.

38. Nitowanie kotłów, zbiorników i konstrukcji żelaznych; obsługa maszyn do sztancowania gwoździ, nitów i śrub.

39. Maszynowe szlifowanie, polerowanie i ostrzenie przedmiotów metalowych, o ile niema skutecznych miejscowych urządzeń odpylających.

40. Samorodne spawanie, cięcie i stapianie metali przy pomocy wysokich temperatur.

41. Trawienie i nagryzanie metali.

42. Pokrywanie metalami sposobem natryskowym.

43. Galwaniczne pokrywanie metalami przy stosowaniu kąpieli, zawierających trujące składniki, jak związki cjanu i chromu oraz związane z tem czynności pomocnicze.

44. Złocenie w ogniu.

45. Wyrób i stosowanie emalii, zawierającej ołów oraz obsługa pieców niemechanicznych do wypalania naczyń emaljowanych.

46. Wyrób, naprawa i ładowanie ołowianych akumulatorów elektrycznych.

V. Przemysł chemiczny.

47. Roboty z arsenem i fosforem oraz z ich związkami trującymi, z wyjątkiem stosowania fosforu czerwonego.

48. Wytwarzanie i stosowanie: fluoru, chloru, bromu i jodu oraz ich związków trujących.

49. Topienie i spalanie siarki.

50. Wyrób wodorotlenków: sodu i potasu oraz ich stosowanie w postaci stałej lub w roztworach powyżej 5%.

51. Wytwarzanie i stosowanie amoniaku.

52. Wyrób i stosowanie wodoru.

53. Wytwarzanie i stosowanie kwasów: fluorowodorowego, siarkowego i siarkawego oraz ich bezwodników, solnego, chromowego i dwuchromowego, cjanowodorowego, siarkowodorowego, azotowego i azotawego, z wyjątkiem wytwarzania kwasu siarkowego metodą kontaktową oraz stosowania kwasów siarkowego i solnego w rozcieńczeniu poniżej 5%; oczyszczanie zbiorników metalowych po stężonym kwasie siarkowym.

54. Roboty połączone z wytwarzaniem tlenków azotu.

55. Wytwarzanie i stosowanie soli kwasów: siarkawego (siarczynów), chromowego i dwuchromowego (chromianów i dwuchromianów), podchloraowego (podchlorynów), chlorowego (chloranów), cjanowodorowego (cjanów), siarkowodorowego (siarczów), jak siarczki sodu, potasu i amonu; wyrób superfosfatów; wyrób chlorku cynku.

56. Wytwarzanie i stosowanie dwucjanu, fosfenu, siarczku węgla. Wyrób karbidu.

57. Wyrób alkoholu etylowego. Wytwarzanie i stosowanie alkoholu metylowego i innych alkoholów trujących.

58. Wytwarzanie i stosowanie trujących: aldehydów, ketonów i estrów, jak formalina i aceton.

59. Wytwarzanie i stosowanie szkodliwych eterów, jak eter etylowy oraz chloroformu, chloralu, czterochlorku węgla, czterochloroetanu i innych trujących pochodnych chlorowych związków tłuszczowych.

60. Wytwarzanie kwasów: szczawiowego i mrówkowego; wytwarzanie i rozlew stężonego kwasu octowego.

61. Wyrób półproduktów organicznych z destylatów smoły pogazowej.

62. Wyrób syntetycznych barwników organicznych.

63. Wyrób syntetycznych pachnidel organicznych, syntetycznych organicznych środków leczniczych i innych środków leczniczych, wyrabianych ze szkodliwych składników, z wyłączeniem mechanicznego pakowania, etykietowania, dawkowania i pastylkowania.

64. Stosowanie trujących węglowodorów o budowie pierścieniowej, jak benzol, toluol i ksylol oraz trujących: homologów i pochodnych tych węglowodorów.

65. Wyrób i stosowanie trujących alkaloidów, jak opjum, morfina, strychnina i kokaina.

66. Wulkanizacja gumy na zimno.

67. Przy fabrykacji wyrobów gumowych: przygotowywanie mieszanki gumowej, walcowanie, wyrób kleju gumowego i gumowanie materiałów nieprzemakalnych.

68. Wyrób ceraty z wyjątkiem jej drukowania.

69. Wyrób stopów krzemu i manganu z metalami.

70. Wyrób bawełny kolodjonowej.

71. Wyrób terpentyny.

72. Roboty w fabrykach sztucznego jedwabiu z wyjątkiem: obsługi magazynów celulozy i bawełny, rozpakowywania i sortowania celulozy, sortowania i pakowania gotowej przędzy, obsługi magazynów z gotową przędzą oraz czynności z suchą przędzą, jak również robót pomocniczych, nie zagrażających zdrowiu.

73. Wyrób celulozoidu i przedmiotów z celulozoidu, z wyjątkiem przycinania arkuszy i sortowania.

74. Obsługa aparatów do chemicznego czyszczenia przy zastosowaniu materiałów wybuchowych, łatwopalnych lub trujących.

75. Wyrób, przewóz i przechowywanie gazów, płynów i pyłów trujących, duszących i drażniących.

76. Roboty w pomieszczeniach, gdzie odbywa się wyrób i pakowanie prezerwatyw.

VI. Roboty z materiałami wybuchowymi.

77. Wyrób, stosowanie, przewóz, przenoszenie, przechowywanie, dawkowanie i pakowanie materiałów wybuchowych, a w szczególności:

a) nitrogliceryny,

b) bawełny strzelniczej, prochu bezdymnego oraz innych związków nitrowych celulozy lub jej materiałów zastępczych,

c) nitrowych związków aromatycznych, jak jedno lub wielonitrowane: benzol, toluol, ksylol,

d) piorunjanu rtęci, azotków ołowiu oraz spłonek, pastylek detonacyjnych i lontów,

e) dynamitów i naboju dynamitowych,

f) prochów wybuchowych, naboju saletrzanego i chloranowego oraz ogni sztucznych i masy zapalczanej.

78. Roboty z materiałami wybuchowymi przy wyrobie amunicji oraz wszelkie czynności z nabita amunicją.

VII. Odgazowywanie, sucha destylacja i wygazowywanie węgla, drzewa i torfu oraz przemysły: naftowo-rafineryjny i gazów ziemnych.

79. Roboty w działach produkcyjnych koksowni i gazowni.

80. Sucha destylacja węgla, drzewa i torfu oraz rozdzielanie, oczyszczanie i przeróbka destylatów i gazów.

81. Roboty w działach produkcyjnych rafinerji ropy naftowej, z wyjątkiem robót z oczyszczoną parafiną.

82. Przeróbka i oczyszczanie gazu ziemnego.

83. Roboty przy gazociągach, w rozdzielniach i na stacjach gazów palnych.

84. Czyszczenie kotłów asfaltowych i koksowych, retort i pieców gazowniczych i koksownianych, pieców do suchej destylacji drzewa i zbiorników po produktach ropy naftowej.

VIII. Przemysł włókienniczy.

85. Rozpakowywanie, sortowanie i oczyszczanie surowców z wyjątkiem świeżej, pranej wełny.

86. Regeneracja surowców włókienniczych i odpadków.

87. Przeróbka surowców, poprzedzająca przędzenie, do robót przy gremplarce włącznie, z wyjątkiem przeróbki świeżej, pranej wełny.

88. Roboty w pomieszczeniach, gdzie odbywa się przędzenie konopi lub przędzenie lnu na mokro.

89. Wyrób waty.

90. Roboty w pomieszczeniach, gdzie odbywa się farbowanie surowców lub wyrobów włókienniczych.

91. Ścinanie przy wyrobie pluszów i aksamitów.

92. Wyrób filcu.

93. Przeróbka włókien azbestowych i wyrób tektury lub tkanin azbestowych.

94. Oczyszczanie silnie pylących maszyn włókienniczych.

IX. Przemysł papierniczy.

95. Roboty w papierniach: rozpakowywanie, trzepanie i sortowanie szmat i odpadków papierniczych; krajanie, gotowanie i bielienie miazgi papierowej.

96. Roboty w fabrykach celulozy, z wyjątkiem robót z gotową celulozą.

X. Przemysł garbarski i pokrewne działy przemysłu.

97. Roboty z padliną i z nieodkazonemi odpadkami zwierzęcymi, jak włosie, sierść, szczecina, kości i części rogowe.

98. Odwłóśnianie skór, obsługa komór do pocenia skór, mielenie garbników, rolowanie i obsługa maszyn garbarskich oraz oczyszczanie dołów garbarskich.

99. Farbowanie futer barwnikami, zawierającymi ołów lub inne składniki szkodliwe; trzepanie futer.

XI. Przemysł drzewny.

100. Ścinanie drzew i transport drzewa; ręczne piłowanie kłoców; usuwanie kory z drzewa przy użyciu siekiery; obracanie dłużyc oraz układanie kłoców i bali.

101. Zestawianie tratw i spławianie drzewa.

102. Obróbka drzew trujących.

103. Roboty związane z obsługą traka i roboty w podziemiu tartaku.

104. Obsługa pił tarczowych i taśmowych, jednak dozwolony jest odbiór materiału i odpadów z wyłączeniem trocin.

105. Obsługa maszyn do obróbki drzewa o bezpośrednim ręcznym podsuwie materiału, jednak dozwolony jest odbiór materiału i odpadów z wyłączeniem trocin.

106. Wyrób i przeróbka proszków drzewnych.

107. Politurowanie drzewa przy stosowaniu trujących składników.

108. Bronzowanie wyrobów drzewnych.

XII. Przemysł spożywczy.

109. W młynach: oczyszczanie i przemiał zboża oraz mieszanie i składanie mąki.

110. Obsługa i naprawa śmig oraz napędu mechanicznego wiatraków.

111. Roboty w gorzelniach, rektyfikacjach spirytusu i w fabrykach alkoholu absolutnego, z wyjątkiem robót w drożdżowniach i przy magazynowaniu kartofli i zboża.

112. Wyrób napojów alkoholowych i roboty w rozlewniach tych napojów.

113. W cukrowniach i rafinerjach cukru: spław i mycie buraków; obsługa: dyfuzorów, błotniarek, mieszadeł, wirówek i warników; roboty w kościarniach i siarkowniach; rozlewanie rafinady i przenoszenie gorących form z rafinadą.

114. Roboty w rzeźniach przy uboju zwierząt.

115. Roboty w składach lodu i w chłodniach; wyrab lodu naturalnego; wyrób sztucznego lodu.

116. W fabrykach wyrobów tytoniowych: sortowanie tytoniu; obsługa maszyn do krajania, prażenia i roztrząsania tytoniu; czyszczenie urządzeń pyłochłonnych i wentylacyjnych; wyrób tabaki.

XIII. Przemysł odzieżowy i galanteryjny.

117. Formowanie, falcowanie, szlifowanie, farbowanie i suszenie kapeluszy filcowych.

118. Roboty pylące w fabrykach wyrobów galanteryjnych, jak wycinanie, toczenie i polerowanie, o ile niema skutecznych miejscowych urządzeń odpylających.

119. Roboty pylące przy mechanicznym wyrobie obuwia, o ile niema skutecznych miejscowych urządzeń odpylających.

XIV. Roboty budowlane, meljoracyjne i drogowe.

120. Roboty pod wodą, roboty w kesonach; roboty wymagające pozostawania w wodzie, choćby przy częściowym zanurzeniu.

121. Budowa i naprawa studzien, tuneli szybowych i kanałów podziemnych.

122. Młodocianym do 16 lat: roboty na rusztowaniach, drabinach, dachach i murach na wysokości powyżej 3 metrów; ustawianie i rozbieranie rusztowań.

123. Kopanie w bagnistym gruncie przy osuszaniu błot.

124. Roboty przy gorącym asfalcie.

125. Lasowanie wapna.

126. Roboty brukarskie.

XV. Przemysł poligraficzny i wyrobu czcionek.

127. Roboty w drukarniach, zakładach litograficznych i chemigraficznych, z wyjątkiem nakładania papieru na maszyny drukarskie i litograficzne i odbierania odbitek z tych maszyn.

128. Roboty w wytwórniach ołowianych czcionek drukarskich.

XVI. Roboty z zakresu użyteczności publicznej.

129. Roboty w zakładach dezynfekcyjnych i dezynsekcyjnych.

130. Obsługa chorych ludzi i zwierząt w zakładach leczniczych; roboty w zakładach dla chorób zakaźnych i umysłowych.

131. Oczyszczanie dołów kloacnych, kanałów ściekowych, studzien i śmietników.

132. Obsługa zakładów kąpielowych i łaźni.

133. Oprawianie zwierząt; roboty rakarzy.

134. Roboty w zakładach spalania śmieci.

135. Roboty w pralniach: sortowanie brudnej bielizny, ręczne pranie i prasowanie.

XVII. Komunikacja i przewóz.

136. Roboty maszynistów, palaczy i węglarzy na kolejach, kolejkach, okrętach i statkach.

137. Roboty kierowców samochodów i motocykli.

138. Roboty motorowych i konduktorów na kolejach, kolejkach, w tramwajach i autobusach.

139. Roboty przy ręcznym przetaczaniu, spianiu i odczepianiu wagonów na kolejach, kolejkach i w tramwajach.

140. Roboty mechaników i pilotów na samolotach.

141. Obsługa central telefonicznych, aparatów telegraficznych systemu Morse'a, aparatów radio-telefonicznych i radjotelegraficznych, z wyjątkiem robót montażowych i reparacyjnych.

142. Młodocianym do lat 16: zakładanie i naprawa przewodów elektrycznych na wysokości powyżej 3 metrów.

143. Roboty przy budowie kabli podziemnych.

144. Roboty przy ładowaniu i wyładowywaniu urządzeń przewozowych, jak: statki, wagony, samochody ciężarowe.

145. Roboty w pocztowych sortowniach i magazynach przesyłek pocztowych.

XVIII. Przemysł hotelowy, gastronomiczny oraz usług osobistych.

146. Obsługa konsumentów przez młodociane kobiety w zakładach, w których sprzedawane są napoje alkoholowe do spożycia na miejscu.

147. Roboty pokojowych w hotelach, pensjonatach, pokojach umeblowanych.

XIX. Zakłady rozrywkowe.

148. Występy i produkcje zawodowych tancerzek i tancerzy w kabaretach i zakładach gastronomicznych.

149. Popisy akrobatyczne, niebezpieczne dla życia lub zdrowia.

150. Obsługa aparatów do wyświetlania błon kinematograficznych.

Załącznik Nr. 2 do rozporządzenia Min.

Op. Społ. z dnia 3 października 1935 r. (poz. 484).

SPIS ROBÓT WZBRONIONYCH KOBIECIOM.

I. Dział ogólny.

1. Roboty z ołowiem, jego stopami i związkami, z wyjątkiem stosowania stopów w postaci nierozdrobnionej, zawierających mniej niż 10% ołowiu oraz z wyjątkiem lutowania na otwartem powietrzu.

2. Roboty z rtęcią, jej związkami i z ortęciami (amalgamatami), z wyjątkiem robót w laboratoriach badawczych.

3. Obsługa generatorów gazowych i ich urządzeń do regeneracji i rekuperacji ciepła.

4. Obsługa pędni na całej przestrzeni jej umieszczenia od silnika do przystawek, przenoszących ruch na maszyny robocze, włącznie; związane z obsługą pędni roboty, jak: smarowanie i czyszczenie części pędnych, nakładanie i zrzucanie pasów, lin, łańcuchów i taśm oraz ich naprawianie i zszywianie przed zdjęciem z kół i wałów obrotowych; naprawa pędni lub jej części.

5. Roboty przy ustawianiu, naprawie, czyszczeniu i smarowaniu dźwigów w miejscu ich używania; obsługa dźwigów towarowych i fabrycznych.

6. Dźwiganie, przenoszenie, przesuwanie i przewożenie ciężarów:

A. Dźwiganie, przenoszenie i przesuwanie ciężarów:

a) ponad 30 kg,

b) po pochylniach ponad 15 kg.

B. Przewożenie ciężarów na wózkach, poruszanych ręcznie po szynach lub powierzchni twardej, gładkiej i równej — ponad 400 kg (wraz z wagą wózka) na osobę.

C. Przewożenie ciężarów na taczkach lub wózkach, poruszanych ręcznie poza przypadkami, określonymi pod literą B:

a) na taczkach — ponad 50 kg (wraz z wagą tacek),

b) na wózkach — ponad 100 kg (wraz z wagą wózka) na osobę,

c) pod górę lub na terenie, na którym koła wrzynają się w grunt.

Normy, zawarte w punktach A. i C., nie mają zastosowania do mleczarni wiejskich, przerabiających dziennie mniej niż 1.000 litrów mleka.

7. Roboty w zagłębieniach, których szerokość jest mniejsza niż dwukrotna głębokość, z wyjątkiem robót w zagłębieniach do 1½ metra, obudowanych.

8. Obsługa pił tarczowych i taśmowych.

9. Wyrób pokostów, lakierów i farb, zawierających szkodliwe dla zdrowia składniki; usuwanie takich farb z przedmiotów niemi pokrytych oraz ich stosowanie, o ile niema skutecznej miejscowej wentylacji wyciągowej.

10. Kobiętom w ciąży:

- a) roboty przy stosowaniu promieni Roentgena;
- b) obsługa pras, tłoczonek, obrabiarek i nożyc o napędie nożnym niemechanicznym;
- c) dźwiganie i przenoszenie ciężarów po pochylniach;
- d) po 6 miesiącach ciąży: wszelkie dźwiganie, przenoszenie, przesuwanie i przewożenie ciężarów.

II. Górnictwo.

11. Roboty pod ziemią.

12. Roboty w kamieniołomach i w kopalniach odkrywkowych.

13. Roboty w obrębie rygu wiertniczego w przemyśle naftowym.

III. Przemysł mineralny.

14. Następnące roboty w cegielniach, w fabrykach porcelany, fajansu i w innych fabrykach ceramicznych: kopanie, ładowanie surowców i ich wywóz ręczny z miejsca wydobycia; narzucanie gliny na krajalnicę (sznajder); ręczne formowanie cegieł, płyt i fasonów ceramicznych; obsługa pieców do wypalania i roboty wewnątrz gorących pieców; przygotowywanie polewy, zawierającej ołów i inne składniki trujące; polewanie i roboty z wyrobami pokrytymi niewypaloną polewą, o ile zawiera ona niezwiązane chemicznie tlenki ołowiu lub inne trujące składniki; malowanie na wyrobach ceramicznych (porcelanie, fajansie i t. p.) przy stosowaniu farb, zawierających: ołów, rtęć, arsen i inne trujące składniki.

15. Następnące roboty w hutach szklanych, w fabrykach wyrobów szklanych, w szlifierniach szkła i przy wytrawianiu szkła: suszenie, mienie i mieszanie surowców na masę szklaną; obsługa pieców do wytapiania i odpuszczania szkła; wydmuchiwanie szkła z robotami bańkarzy włącznie oraz roboty na pomoście pieca hutniczego; odlewanie szkła; wytwarzanie i stosowanie fluorowodoru; szlifowanie na sucho bez mechanicznego napędu; szlifowanie na sucho z mechanicznym napędem, o ile niema skutecznych miejscowych urządzeń odpylających; malowanie na szkle przy stosowaniu farb, zawierających: ołów, rtęć, arsen i inne trujące składniki.

16. Obsługa pieców do wypalania cementu; odważanie i pakowanie cementu.

17. Obróbka kamieni na sucho, o ile niema skutecznych miejscowych urządzeń odpylających.

IV. Hutnictwo i przemysł metalowy.

18. Obsługa pieców metalurgicznych i pieców do obróbki termicznej metali, jak topienie, uszlachetnianie, hartowanie, podgrzewanie; roboty w walcowniach metali na gorąco; roboty bezpośrednio związane z produkcją w odlewniach i kuźniach:

19. Roboty w hutach ołowiu i w prażalniach rudy ołowianej.

20. Roboty w hutach cynku, w prażalniach rudy cynkowej, przy wyrobie tlenku cynku i przy elektrolitycznym otrzymywaniu cynku.

21. Nitowanie kotłów, zbiorników i konstrukcji żelaznych; obsługa maszyn do sztancowania gwoździ, nitów i śrub.

22. Pokrywanie metalami sposobem natryskowym.

23. Galwaniczne pokrywanie metalami przy stosowaniu kąpieli, zawierających trujące składniki, jak związki cjanu i chromu, oraz związane z tem czynności pomocnicze.

24. Złocenie w ogniu.

25. Wyrób i stosowanie emalii, zawierającej ołów, oraz obsługa pieców niemechanicznych do wypalania naczyń emaljowanych.

26. Wyrób, naprawa i ładowanie ołowianych akumulatorów elektrycznych.

V. Przemysł chemiczny — z wyjątkiem robót w zakresie laboratoryjnym, wykonywanych przez kobiety, posiadające odpowiednie studia.

27. Roboty z arsenem i fosforem oraz z ich związkami trującymi, z wyjątkiem stosowania fosforu czerwonego.

28. Wytwarzanie i stosowanie: fluoru, chloru, bromu i ich związków trujących; wytwarzanie jodu.

29. Topienie i spalanie siarki.

30. Wytwarzanie amonjaku.

31. Wytwarzanie i stosowanie kwasów: fluorowodorowego, siarkawego i jego bezwodnika, azotowego i azotawego oraz wytwarzanie kwasów: siarkowego i jego bezwodnika, solnego, chromowego i dwuchromowego, z wyjątkiem wytwarzania kwasu siarkowego metodą kontaktową; oczyszczanie zbiorników metalowych po stężonym kwasie siarkowym.

32. Roboty połączone z wytwarzaniem tlenków azotu.

33. Wytwarzanie i stosowanie soli kwasów: chromowego i dwuchromowego (chromianów i dwuchromianów), cjanowodorowego (cjanków) oraz siarczków: sodu, potasu i amonu; wytwarzanie soli kwasów: siarkawego (siarczynów), podchlorawego (podchlorynów) i chlorowego (chloranów).

34. Wytwarzanie i stosowanie: dwucjanu, fosfenu, siarczku węgla. Wyrób karbidu.

35. Wytwarzanie i stosowanie alkoholu metylowego i innych alkoholów trujących z wyjątkiem stosowania i rozlewania spirytusu skażonego (denaturatu).

36. Wytwarzanie i stosowanie trujących: aldehydów, ketonów i estrów, jak formalina i aceton.

37. Wytwarzanie szkodliwych eterów, jak eter etylowy oraz chloroformu, chloralu, czterochloru węgla, czterochloroetanu i innych trujących pochodnych chlorowych związków tłuszczowych.

38. Wyrób półproduktów organicznych z destylatów smoły pogazowej.

39. Wyrób syntetycznych barwników organicznych.

40. Wyrób syntetycznych pachnideł organicznych, syntetycznych organicznych środków leczniczych i innych środków leczniczych, wyrabianych ze szkodliwych składników, z wyłączeniem pakowania, etykietowania, dawkowania i pastylkowania.

41. Stosowanie trujących węglowodorów o budowie pierścieniowej, jak benzol, toluol i ksylol oraz trujących: homologów i pochodnych tych węglowodorów.

42. Wyrób trujących alkaloidów, jak opjum, morfina, strychnina i kokaina.

43. Wulkanizacja gumy na zimno.

44. Przy fabrykacji wyrobów gumowych: przygotowywanie mieszanki gumowej, walcowanie, wyrób kleju gumowego i gumowanie materiałów nieprzemakalnych.

45. Wyrób stopów krzemu i manganu z metalami.

46. Roboty w fabrykach sztucznego jedwabiu, z wyjątkiem: obsługi magazynów celulozy i bawełny, rozpakowywania i sortowania celulozy, sortowania i pakowania gotowej przędzy, obsługi magazynów z gotową przędzą oraz czynności z suchą przędzą, jak również robót pomocniczych, nie zagrażających zdrowiu.

47. Wyrób, przewóz i przechowywanie gazów, płynów i pyłów trujących, duszących i drażniących.

VI. Roboty z materiałami wybuchowymi.

48. Bezpośrednie roboty przy nitracji wszelkich związków organicznych, jak np. gliceryna, glikol, węglowodany, celuloza, węglowodory aromatyczne i ich pochodne. Bezpośrednie roboty przy przygotowywaniu kwasów do nitracji i przerabianiu kwasów ponitracyjnych. Obsługa pras prochowych, wirówek odwadniających, ugniatarek, walców, kralnic, z wyjątkiem prac pomocniczych, w szczególności związanych z odbiorem materiałów.

49. Wyrób piorunjanu rtęci, azotków ołowiu, pastylek detonacyjnych.

VII. Odgazowywanie, sucha destylacja i wygazowywanie węgla, drzewa i torfu oraz przemysł: naftowo-rafineryjny i gazów ziemnych.

50. Roboty w działach produkcyjnych koksowni i gazowni.

51. Sucha destylacja węgla, drzewa i torfu oraz rozdzielanie, oczyszczanie i przeróbka destylatów i gazów.

52. Roboty w działach produkcyjnych rafinerji ropy naftowej, z wyjątkiem robót z oczyszczoną parafiną.

53. Przeróbka i oczyszczanie gazu ziemnego.

54. Roboty przy gazociągach, w rozdzielniach i na stacjach gazów palnych.

55. Czyszczenie kotłów asfaltowych i koksowych, retort i pieców gazowniczych i koksownianych, pieców do suchej destylacji drzewa i zbiorników po produktach ropy naftowej.

VIII. Przemysł włókienniczy.

56. Kobietom po 6 miesiącach ciąży: obsługa samoprząśnic (selffaktorów).

IX. Przemysł papierniczy.

57. Roboty w fabrykach celulozy, z wyjątkiem robót z gotową celulożą.

X. Przemysł garbarski.

58. Roboty w częściach mokrych garbarni oraz oczyszczanie dołów garbarskich.

XI. Przemysł drzewny.

59. Ścinanie drzew i transport drzewa.

60. Zestawianie tratw i spławianie drzewa.

61. Obróbka drzew trujących.

62. Obsługa pił tarczowych i taśmowych, jednak dozwolony jest odbiór materiału i odpadów z wyłączeniem trocin.

63. Obsługa maszyn do obróbki drzewa o bezpośrednim ręcznym podsuwie materiału, jednak dozwolony jest odbiór materiału i odpadów z wyłączeniem trocin.

64. Bronzowanie wyrobów drzewnych.

XII. Przemysł spożywczy.

65. Obsługa i naprawa śmig wiatraków.

66. W cukrowniach i rafinerjach cukru: spław i mycie buraków; obsługa: dyfuzorów, błotniarek, mieszadeł, wirówek i warników; roboty w kościarniach i siarkowniach; rozlewanie rafinady i przenoszenie gorących form z rafinadą.

67. Roboty w rzeźniach przy uboju bydła i nierogacizny.

68. Obsługa konsumentów w porze nocnej w zakładach, w których sprzedawane są napoje alkoholowe do spożycia na miejscu, z wyjątkiem bufetów kolejowych i automatów.

69. W fabrykach wyrobów tytoniowych: obsługa maszyn do krajania, prażenia i roztrząsania tytoniu; czyszczenie urządzeń pyłochłonnych i wentylacyjnych.

XIII. Roboty budowlane, meljoracyjne i drogowe.

70. Roboty pod wodą, roboty w kesonach.

71. Budowa i naprawa studzien, tuneli szybowych i kanałów podziemnych.

72. Ustawianie i rozbieranie rusztowań.

73. Roboty brukarskie.

XIV. Przemysł poligraficzny i wyrobu czcionek.

74. Roboty w drukarniach, zakładach litograficznych i chemigraficznych, z wyjątkiem: robót rysowniczych i retuszarskich, nakładania papieru na maszyny drukarskie i poligraficzne i odbierania odbitek z tych maszyn.

75. Roboty w wytwórniach ołowianych czcionek drukarskich.

XV. Roboty z zakresu użyteczności publicznej.

76. Oczyszczanie dołów kloacznych, zamkniętych kanałów ściekowych i studzien.

77. Oprawianie zwierząt; roboty rakażcy.

XVI. Komunikacja i przewóz.

78. Roboty maszynistów, palaczy i węglarzy na kolejach, kolejkach, okrętach i statkach.

79. Roboty motorowych na kolejach, kolejkach, w tramwajach i autobusach.

80. Roboty przy ręcznym przetaczaniu, spinnaniu i odczepianiu wagonów na kolejach, kolejkach i w tramwajach.

81. Roboty przy budowie kabli podziemnych.

485.**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU**

z dnia 5 października 1935 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Komunikacji o zwinięciu Oddziału Urzędu Celnego w Bydgoszczy — Lotnisko.

Na podstawie art. 8 i art. 103 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o prawie celnym (Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 610) zarządzam co następuje:

§ 1. W okręgu administracyjnym Dyrekcji Cel w Poznaniu zwija się na lotnisku w Bydgoszczy Oddział Urzędu Celnego w Bydgoszczy pod nazwą „Oddział Urzędu Celnego w Bydgoszczy — Lotnisko”.

W związku z powyższym lotnisko w Bydgoszczy przestaje być lotniskiem celnym.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki*

486.**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU**

z dnia 7 października 1935 r.

wydane co do §§ 2 i 3 w porozumieniu z Ministrem Komunikacji o ulgach w zakresie opłat stemplowych od pism, stwierdzających czynności prawne, związane z portami polskiego obszaru celnego.

Na podstawie art. 5 ustawy z dnia 18 marca 1935 r. w sprawie zmiany przepisów o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 200) zarządzam co następuje:

§ 1. W § 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 16 listopada 1934 r. w sprawie ulg w zakresie opłat stemplowych od pism, stwierdzających czynności prawne, związane z portami polskiego obszaru celnego (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 937), kropkę, koń-

cząca powołany paragraf, zastępuje się średnikiem i umieszcza się następujący dalszy punkt:

„6) pisma, stwierdzające: a) zawarcie umowy, na mocy której przedsiębiorca składowy zobowiązuje się do przechowania rzeczy ruchomych w składzie, znajdującym się w porcie polskiego obszaru celnego, b) należność przedsiębiorcy składowego tytułem wynagrodzenia za przewóz do składu lub ze składu, dokonany na obszarze owego portu, c) uiszczenie należności z tytułu składowego, zwrotu wydatków i kosztów, wiążących się z umową, wymienioną pod a), zaliczek, udzielonych składającemu oraz należności, wymienionych pod b)”.

§ 2. Od opłat stemplowych, przewidzianych w art. 93 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr. 64, poz. 404), są wolne dokumenty przewozowe komunikacji międzynarodowej, tyżące się przesyłek kolejowych, wysyłanych z polskich stacyj portowych (Gdynia Port Centralny, Gdynia Port Północny, Gdynia Port Południowy, Gdynia Port Wolna Strefa) bezpośrednio do stacyj kolejowych zagranicznych lub przesyłek kolejowych, wysyłanych ze stacyj kolejowych zagranicznych bezpośrednio do wymienionych polskich stacyj portowych.

Jeżeli przedsiębiorstwo Polskie Koleje Państwowe co do przesyłki, określonej w ustępie poprzednim, żąda od nadawcy lub odbiorcy różnicy między zastosowaniem faktycznie przewożnym ulgowem, a należnym w myśl postanowień ogólnych, mianowicie z powodu ujawnienia stanu faktycznego, który wyłącza zastosowanie taryfy ulgowej, to ma opłatę stemplową, należną w myśl powołanego art. 93, uiszczyć gotówką bez urzędowego wymiaru i w tym celu wliczyć ją do sumy opłat za ten miesiąc, w którym zażądało uiszczenia różnicy (§ 132 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 10 października 1932 r., zawierającego przepisy wykonawcze do ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych — Dz. U. R. P. Nr. 99, poz. 842).

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i ma zastosowanie do pism, wymienionych w §§ 1 i 2, jeżeli po wejściu rozporządzenia niniejszego w życie bądź pisma te zostały sporządzone na obszarze Rzeczypospolitej bądź — w razie sporządzenia poza tym obszarem — zaszły okoliczności, od których w myśl przepisów ogólnych zależy płatność opłaty stemplowej.

Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki*

487.**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU**

z dnia 7 października 1935 r.

o opłatach stemplowych od weksli.

Na podstawie art. 5 ustawy z dnia 18 marca 1935 r. w sprawie zmiany przepisów o opłatach stem-